

3. Васянович Г. П., Нагірняк М. Я., Боднар О. С. Формування комунікативних умінь у майбутнього соціального працівника засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2020. Вип. 55. С. 31-38.

4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Гол. ред. С. Головка. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

5. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2017. 225 с.

6. Литвиненко Н. П., Сергієнко Т. В. Формування комунікативних навичок у контексті фахової підготовки майбутніх лікарів. *Ukrainian scientific medical youth journal*. 2022. Supplement №2 (130). С. 33-34.

7. Окольніча Т. В. Комунікація суб'єктів освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного часу. *Професійна підготовка майбутніх фахівців у воєнний та повоєнний час*: кол. моногр. [наук. ред. Т. В. Окольніча]; МОН України, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 172–200.

8. Панченко В. Комунікативна культура майбутнього фахівця: теоретичний аналіз. 2014. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6760/1/11.pdf>

9. Сас О. О. Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх вихователів на семінарсько-практичних заняттях із дошкільної лінгводидактики. *Народна освіта* : електронне наукове фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2414

10. Філоненко О. В. Формування соціальних навичок у суб'єктів освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного часу. *Професійна підготовка майбутніх фахівців у воєнний та повоєнний час*: кол. моногр. [наук. ред. Т. В. Окольніча]; МОН України, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 201–237.

REFERENCES

1. Aleksanyan, A. S. (2018). O sovershenstvovanii kommunikativnykh kompetentsiy budushchego pedagoga [On improving the communicative competencies of a future teacher]. *Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya «Pedahohichni nauky»*. Vypusk № 5. S. 7-15. [in Ukrainian]

2. Baldynyuk, O. D. Formuvannya komunikativnykh navychok maybutn'oho fakhivtsya sotsial'noyi sfery [Formation of communication skills of the future specialist in the social sphere]. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/9368/1/Formuvannya_komunikativnykh_navychok_maibutnoho_fakhivtsia_sotsialnoi_sfery.pdf [in Ukrainian]

3. Vasyanovych, H. P., Nahirnyak, M. YA., Bodnar, O. S. (2022). Formuvannya komunikativnykh umin' u maybutn'oho sotsial'noho pratsivnyka zasobamy informatsiynokomunikatsiynykh tekhnolohiy [Formation of communication skills in the future social worker by means of information and communication technologies]. *Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy* : zbirnyk

naukovykh prats'. Vinnytsya : TOV «Druk plyus». Vyp. 55. S. 31-38. [in Ukrainian]

4. Honcharenko, S. (1997). *Ukrayins'kyu pedahohichnyy slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary] / Hol. red. S. Holovko. Kyiv: Lybid'. 376 s. [in Ukrainian]

5. Kaplins'kyu, V. V. (2017). *Metodyky vykladannya u vyshchiy shkoli* [Teaching methods in higher education]: navchal'nyy posibnyk. Kyiv: KNT. 225 s. [in Ukrainian]

6. Lytvynenko, N. P., Serhiyenko, T. V. (2022). Formuvannya komunikativnykh navychok u konteksti fakhovoyi pidhotovky maybutnikh likariv [Formation of communication skills in the context of professional training of future doctors]. *Ukrainian scientific medical youth journal. Supplement №2 (130)*. S. 33-34. [in Ukrainian]

7. Okol'nycha, T. V. (2023). *Komunikatsiya sub'yektiv osvnt'oho protsesu v umovakh voyennoho ta povoyennoho chasu* [Communication of the subjects of the educational process in the conditions of war and post-war times]. *Profesiyna pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv u voyennyi ta povoyennyi chas*: kol. monohr. [nauk. red. T. V. Okol'nycha]; MON Ukrainy, Tsentral'noukrayins'kyu derzhavnyy universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. Dnipro : Serednyak T. K. S. 172-200. [in Ukrainian]

8. Panchenko, V. (2014). *Komunikativna kul'tura maybutn'oho fakhivtsya: teoretychnyy analiz* [Communicative culture of the future specialist: theoretical analysis]. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6760/1/11.pdf> [in Ukrainian]

9. Sas, O. O. *Pedahohichni umovy formuvannya komunikativnykh umin' i navychok maybutnikh vykhovateliv na seminar'ko-praktychnykh zanyattiyakh iz doshkil'noyi lnhvodydaktyky* [Pedagogical conditions for the formation of communicative abilities and skills of future educators at seminar-practical classes in preschool language didactics]. *Narodna osvita: elektronne naukove fakhove vydannya*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2414 [in Ukrainian]

10. Filonenko, O. V. (2023). *Formuvannya sotsial'nykh navychok u sub'yektiv osvnt'oho protsesu v umovakh voyennoho ta povoyennoho chasu* [The formation of social skills in the subjects of the educational process in the conditions of the war and post-war times]. *Profesiyna pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv u voyennyi ta povoyennyi chas*: kol. monohr. [nauk. red. T. V. Okol'nycha]; MON Ukrainy, Tsentral'noukrayins'kyu derzhavnyy universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. Dnipro : Serednyak T. K. S. 201–237. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАСЮТИНСЬКА Єлена Артурівна – PhD, старший викладач кафедри іноземних мов факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VASIUTYNSKA Yelena Arturivna – PhD, senior teacher of the department of foreign languages Faculty of the Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: professional training of future specialists.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.

УДК 378.015.311

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-405-410

КУЗІЮТИЧЕВ Сергій Геннадійович –

здобувач третього (освітньо-наукового)

рівня вищої освіти доктора філософії

Льотної академії Національного авіаційного університету

ORCID <https://orcid.org/0009-0001-4088-6040>

e-mail: kuzik.633@gmail.com

ФОРМУВАННЯ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У роботі висвітлено актуальні аспекти самореалізації, пов'язані з розвитком особистості майбутніх викладачів у контексті сучасної вищої освіти. Дослідження спрямоване на виявлення та аналіз основних чинників, що впливають на процес самореалізації майбутніх викладачів, таких як педагогічна підготовка, професійний розвиток, а також соціокультурне та психологічне середовище.

Мета статті полягає у розкритті системоутворюючих особливостей формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи в контексті педагогічних умов і трансформацій.

Встановлено, що ключова роль освіти полягає у формуванні самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та є важливим чинником у вихованні кваліфікованих педагогічних талантів, здатних впливати на розвиток студентів. Визначено необхідність адаптації до сучасних викликів, зокрема врахування культурних, технологічних та світових тенденцій, що сприяє ефективному формуванню самоактуалізації майбутніх викладачів вищої освіти. Проаналізовано шляхи вирішення проблеми формування самоактуалізації майбутніх викладачів вищих навчальних закладів, що потребують уваги до різних аспектів, таких як освітня підготовка, розвиток навичок м'якого спілкування, самоосвіта, підтримка персоналу та наставників.

У статті зазначається увага на важливості індивідуального підходу до кожного здобувача та педагога з метою стимулювання його особистісного зростання та професійної самореалізації. Наукова праця включає аналіз сучасних методів і стратегій, спрямованих на підтримку самореалізації майбутніх викладачів вищої школи, а також розглядає можливі шляхи вирішення цієї педагогічної проблеми у вищій освіті.

Перспективами подальших розвідок є запропонована співпраця та обмін досвідом між викладачами сприятиме створенню сприятливого середовища для розвитку самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та підвищенню якості освіти та розвитку суспільства в цілому.

Ключові слова: самореалізація, професійна самореалізація, професійна підготовка, заклад вищої освіти, педагогічні умови.

KUZIUTICHEV Serhii Gennadiyovych –
holder of the third (educational and scientific) level
of higher education doctor of philosophy
Flight Academy of the National Aviation University
ORCID 0009-0001-4088-6040
e-mail: kuzik.633@gmail.com

FORMATION OF SELF-REALIZATION OF FUTURE HIGH SCHOOL TEACHERS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

The work highlights the actual aspects of self-realization related to the personality development of future teachers in the context of modern higher education. The research is aimed at identifying and analyzing the main factors that influence the process of self-realization of future teachers, such as pedagogical training, professional development, as well as the sociocultural and psychological environment.

The purpose of the article is to reveal the system-forming features of the formation of self-realization of future teachers of higher education in the context of pedagogical conditions and transformations.

It has been established that the key role of education lies in the formation of self-realization of future teachers of higher education and is an important factor in the education of qualified pedagogical talents capable of influencing the development of students. The need to adapt to modern challenges, including taking into account cultural, technological and world trends, is determined, which contributes to the effective formation of self-actualization of future teachers of higher education. Ways to solve the problem of forming self-actualization of future teachers of higher educational institutions are analyzed, which require attention to various aspects, such as educational preparation, development of soft communication skills, self-education, support of staff and mentors.

The article draws attention to the importance of an individual approach to each student and teacher in order to stimulate his personal growth and professional self-realization. The scientific work includes an analysis of modern methods and strategies aimed at supporting the self-realization of future teachers of a higher school, and also considers possible ways to solve this pedagogical problem in higher education.

Prospects for further research are that the proposed cooperation and exchange of experience between teachers will contribute to the creation of a favorable environment for the development of self-realization of future teachers of higher education and the improvement of the quality of education and the development of society as a whole.

Key words: self-realization, professional self-realization, professional training, higher education institution, pedagogical conditions.

Постановка та обговорення актуальності проблеми. Самореалізація майбутніх викладачів вищої школи в сучасному освітньому контексті визначається як одна з найбільш важливих педагогічних проблем. Ця тема набуває особливого значення в умовах постійних змін у суспільстві, технологічного прогресу та розширення інформаційного простору. Сучасний викладач вищої школи, окрім професійних компетенцій, повинен мати розвинуту особистість, здатну до саморефлексії, адаптації та креативного мислення.

В контексті вищої освіти самореалізація стає важливим елементом успішної педагогічної діяльності, оскільки впливає на якість навчання та виховання здобувачів, формує їхнє мислення та професійну компетентність.

Дослідження даної проблеми є важливою для вивчення індивідуальних особливостей майбутніх педагогів, їхніх потреб у професійному зростанні та самореалізації.

Процес формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи представляє собою

складний та багатогранний процес, що вимагає уваги та досліджень з багатьох точок зору. Однак, на сьогоднішній день існує низка педагогічних проблем, пов'язаних із цим процесом, які потребують детального розгляду та вирішення, зокрема:

недостатня увага до особистісного розвитку: багато педагогічних програм та курсів зосереджуються на професійних навичках викладання та методиках, залишаючи осторонь аспекти особистісного зростання та самореалізації майбутніх викладачів;

відсутність індивідуалізованого підходу: велика кількість програм підготовки викладачів застосовують загальноприйняті підходи до навчання, не враховуючи індивідуальних потреб та особливостей кожного здобувача;

вплив соціокультурного середовища: сучасне суспільство постійно змінюється, що може створювати додаткові стреси та виклики для майбутніх викладачів, які також можуть впливати на їхні можливості для особистісного зростання;

потреба у розвитку м'яких навичок: швидкозмінна природа освіти та професійних вимог вимагає від викладачів розвитку м'яких навичок, таких як емпатія, комунікативність і лідерство, що може бути складним завданням для багатьох;

забезпечення якості освіти: якість вищої освіти залежить від професіоналізму та особистісного розвитку викладачів, тому необхідно звернути увагу на процес формування їхньої самореалізації для забезпечення якісного навчання та виховання здобувачів.

Отже, постановка проблеми полягає в ідентифікації ключових векторів, які впливають на формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи й потребують уваги та їх вивчення для подальшого вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним питанням щодо самореалізації присвячені наукові праці відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема таких як: О. Артемова, В. Громов, Н. Крилова, А. Маслоу, А. Мудрик, Н. Нікітіна, К. Роджерс, О. Савчук, К. Юнг та деяких інших.

У сучасній науковій літературі аспекти професійної самореалізації в умовах педагогічної діяльності досліджується в контексті формування особистості педагога в системі вищої педагогічної освіти та фахової підготовки. О. Акімова, Н. Гузій, Р. Гуревич, М. Євтух, І. Зязюн, І. Краснощок, Н. Кічук, Н. Кузьміна, Л. Мітіна, К. Поселецька, В. Радул, І. Смолюк, Р. Скульський, Т. Тернавська, Т. Толкова, О. Філоненко та деякі інші.

Мета статті полягає у розкритті системоутворюючих особливостей формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи в контексті педагогічних умов і трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному світі, де швидкі зміни в науково-педагогічному, соціально-поведінковому середовищі, технологіях, соціокультурній сфері стають нормою, актуальність проблеми формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи стає очевидною. Заклади вищої освіти

повинні готувати не лише професіоналів у своїх галузях, але й різнобічно сформованих особистостей, що здатні адаптуватися до нових викликів і навчати здобувачів умінню робити це саме.

Розглянемо основні фактори доцільності проведення наукових досліджень у сфері формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи:

1. Зміни в освітній парадигмі – перехід до активних та інтерактивних методів навчання, акцент на розвиток критичного мислення та творчого підходу до вирішення проблем.

2. Соціокультурні виклики – розмаїття культурних і соціальних контекстів у вищій освіті вимагає від викладачів здатності розуміти та працювати з різноманітними групами здобувачів.

3. Розвиток технологій – використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті вимагає від викладачів постійного оновлення навичок та гнучкості в адаптації до нових засобів навчання.

4. Потреба у гнучкості та толерантності – сучасні викладачі повинні бути відкриті до різноманітних підходів до навчання та виховання, а також готові до співпраці зі здобувачами різних культур і національностей.

З огляду на ці фактори, розуміння та розвиток самореалізації майбутніх викладачів вищої школи стає необхідною складовою успішного виконання їхніх професійних обов'язків та досягнення високих результатів у сучасному освітньому середовищі.

Проблема самореалізації розглядається у професійному тлумаченні з різних позицій, тому в науковій літературі спостерігаються багатогранні аспекти й напрямки її дослідження (табл. 1).

Поряд із класичними усталеними поглядами на процес самореалізації майбутніх викладачів вищої школи є також і новаторські креативні ідеї, які можуть бути диверсифіковані та реалізовані у найближчий час.

Наприклад, індивідуальна освітня траєкторія розвитку комунікативної компетентності сучасного викладача (педагогічного/науково-педагогічного працівника) має пряий вплив на самореалізацію та особистісний потенціал.

«Когнітивне сприйняття інформації у процесі формування ключових компетентностей в процесі освітньої діяльності безпосередньо впливає на ефективність мотивації провідної, стабільної емоційної сфери та творчої діяльності особистості» [10].

Таблиця 1

Дефініції вчених і науковців щодо формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи як педагогічна проблема

№ з/п	Автор	Трактування сутності самореалізації майбутніх викладачів вищої школи
1.	О. Артемова [1]	«Професійну самореалізацію» автор розглядає як соціалізований шлях гармонійного розвитку особистості, поєднаний із здобуттям професійно-практичного та духовного досвіду в процесі набуття кваліфікації майбутнім фахівцем у період первинного професійного становлення (навчання у вищій школі)

		та вдосконалення фахового зростання в процесі виконання професійних ролей і обов'язків, що є невід'ємним атрибутом розкриття і здійснення особистісного й професійного потенціалу.
2.	Н. Гузій [2]	Підкреслення значення внутрішньої мотивації та саморефлексії у навчанні. Акцентується увага на важливості самостійного пошуку знань і самовдосконаленні, розглядаючи освіту як засіб для внутрішнього зростання та саморозвитку. Такий підхід дозволяє кожній особі максимально реалізувати свій потенціал та здійснити себе як індивідуум у суспільстві. Напрацювання спрямовані на розвиток внутрішніх можливостей і особистісних якостей учнів та здобувачів, що є важливою складовою процесу освіти.
3.	Л. Кондрашова [3]	Розглядає готовність до діяльності як фундамент професіоналізму, основою якого є психологічна готовність – «складне особистісне утворення, що включає в себе ідейно-моральні і професійні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, оптимізм, налаштування на працю; спроможність до подолання труднощів, самооцінку результатів праці, потребу у професійному самовихованні, що забезпечує високі результати праці».
4.	І. Лебедик [4]	Найефективнішими видами діяльності здобувачів, які активно розвивають соціально-професійну комунікацію та здійснюють вплив на інтенсивний розвиток професійної самореалізації, є: прояв соціальної зрілості у спілкуванні; активна участь у розвитку мікросередовища життєдіяльності; прагнення до професійного самовдосконалення.
5.	А. Маслоу [5]	Ідея людини як цілісної системи потреб, що розвиваються від фізіологічних до вищих порядків. Його теорія ієрархії потреб відображає прагнення до самореалізації, що стає вищим рівнем еволюції особистості. Ця концепція висуває ідеал саморозвитку та досягнення потенціалу через задоволення внутрішніх потреб та пошук власної ідентичності.
6.	В. Радул [6]	Під самореалізацію варто розуміти «спеціально організовану суб'єктом діяльність, метою якої є втілення власного призначення, а також результат цієї діяльності, тісно пов'язаний із саморозвитком та самоствердженням особистості».
7.	К. Поселецька [7]	Формування ціннісних установок майбутніх викладачів ЗВО впливає на професійну самореалізацію. Особистість викладача розглядається в її внутрішній цілісності, де професійне й особистісне «я» тісно пов'язані системою цінностей. Важливою передумовою професійної самореалізації особистості майбутнього викладача є його спрямованість, що виявляється відповідно до професійних настанов і ціннісних орієнтацій.

8.	Т. Яковина [9]	Суб'єктна спрямованість в процесі навчання дозволяє здобувачам не тільки оволодіти досвідом здійснення професійної діяльності, але й реалізувати індивідуальний потенціал у цій діяльності. А прогресуюча динаміка розвитку психічних, емоційних і особистісних якостей за час навчання у ВНЗ створює міцну основу для професійного розвитку особистості в майбутній професійній діяльності.
----	----------------	--

Вплив на формування готовності до самореалізації у професійній сфері здійснює низка педагогічних умов, що забезпечуються у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів ЗВО. Наочно представлені дані умови на рис. 1.

Рис. 1. Педагогічні умови впливу на формування готовності до самореалізації у професійній сфері [8].

Наступним кроком при вивченні формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи є визначення завдань, які потребують окремого поглибленого дослідження:

1. Вивчення факторів, що впливають на самореалізацію майбутніх викладачів (аналіз освітніх, соціокультурних, технологічних та інших факторів, які впливають на процес формування самореалізації майбутніх викладачів).

2. Визначення індивідуальних потреб і можливостей майбутніх викладачів (врахування різноманітних потреб, інтересів й особистісних характеристик здобувачів, які можуть впливати на їхнє бажання досягти самореалізації).

3. Розробка програм і стратегій освітнього процесу для підтримки самореалізації (створення імplementованих педагогічних програм, які сприяють особистісному зростанню майбутніх викладачів та надання їм практичних інструментів для саморозвитку).

4. Стимулювання розвитку м'яких навичок і соціальних компетентностей (вдосконалення навичок спілкування, лідерства, роботи в команді та інших м'яких навичок, які сприяють успішній самореалізації викладачів у вищій школі).

5. Оцінка ефективності програм та стратегій (здійснення систематичного моніторингу та оцінки програм і стратегій формування самореалізації майбутніх викладачів з метою постійного вдосконалення та адаптації до змінних умов освітнього середовища).

Вищевказані завдання дозволяють врахувати різноманітні аспекти та виклики, що виникають у процесі формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та спрямовані на розробку комплексного підходу до їхнього розвитку, що передбачає не лише вирішення конкретних завдань, а й використання системи самого підходу до підготовки майбутніх викладачів.

Самореалізація майбутніх викладачів вищої школи охоплює різні сторони їхнього професійного та особистісного розвитку:

освітню підготовку: розвиток навичок педагогічної майстерності, уміння застосовувати сучасні методи та технології навчання, а також вміння адаптувати навчальний процес до потреб різних груп здобувачів;

розвиток м'яких навичок: формування комунікативних вмінь, лідерських якостей, а також емоційного інтелекту, що дозволить майбутнім викладачам ефективно спілкуватися зі здобувачами та вирішувати конфліктні ситуації;

самоосвіту та самовдосконалення: самоусвідомлення власних потреб і можливостей, постійний пошук нових знань й навичок, а також розвиток власного професійного та особистісного потенціалу;

підтримку та менторство: забезпечення можливостей для отримання консультацій, підтримки та менторства від досвідчених викладачів та фахівців у галузі педагогіки;

стимулювання інноваційного мислення: підтримка та поширення ініціатив, спрямованих на впровадження нових педагогічних підходів та інноваційних методик навчання.

Розв'язання цієї проблеми передбачає комплексний підхід і співпрацю всіх учасників освітнього процесу – викладачів, здобувачів, адміністрації університетів й державних органів. Тільки з їхньою спільною дією можна досягти успіху в формуванні самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та підготувати їх для ефективної професійної діяльності.

Поряд із цим до комплексного підходу щодо формування самореалізації майбутніх викладачів можна застосувати додаткові чинники взаємодії, наприклад:

культурний контекст: кожна культура має свої унікальні цінності та підходи до самореалізації (урахування цього в адаптації педагогічних програм може покращити ефективність навчання);

технологічний прогрес: впровадження інноваційних технологій, таких як віртуальна реальність або штучний інтелект, в навчальний процес може сприяти розвитку та самореалізації викладачів;

глобальна співпраця: можливість спілкування та співпраці з викладачами з інших країн через міжнародні програми обміну досвідом може

розширити горизонти та стимулювати самореалізацію;

сучасні тенденції у роботі: зростаюча популярність роботи на дистанції та флексібільні графіки роботи можуть створювати нові можливості для розвитку особистості викладачів;

підвищення самосвідомості: використання інструментів для внутрішнього розвитку, таких як медитація або журналінг, може сприяти самореалізації викладачів шляхом поглибленого розуміння власних потреб та цілей;

міждисциплінарний підхід: застосування підходів з інших галузей, таких як психологія чи менеджмент, може допомогти вирішити педагогічні проблеми та сприяти самореалізації викладачів.

Такі факти підкреслюють важливість розгляду проблеми формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи з різних ракурсів і в контексті сучасних тенденцій та викликів.

Узагальнюючи вищевикладене, формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи є складною педагогічною проблемою, яка вимагає уваги та комплексного підходу. Ця проблема виникає з потреби підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, які здатні ефективно впливати на розвиток здобувачів та відповідати вимогам сучасного освітнього середовища.

Для успішного розв'язання даних питань необхідно враховувати різноманітні аспекти, такі як освітня підготовка, розвиток м'яких навичок, самоосвіта, підтримка та менторство. Крім того, важливо враховувати культурні та технологічні аспекти, а також використовувати інноваційні підходи і глобальну співпрацю.

Розглядаючи цю проблему у контексті сучасних тенденцій та викликів, можна визначити ключові напрями дій для вирішення, що включають в себе підвищення самосвідомості, застосування міждисциплінарного підходу та стимулювання інноваційного мислення. Тільки через спільні зусилля та систематичну роботу у всіх аспектах можна досягти успішних результатів у формуванні самореалізації майбутніх викладачів вищої школи.

Висновки та перспективи подальших розвідок напруму. Загальні висновки з дослідження формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи підкреслюють важливість розгляду актуальної теми та необхідність комплексного підходу до її вирішення.

Встановлено, що ключова роль освіти полягає у формуванні самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та є важливим елементом підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, які здатні впливати на розвиток здобувачів.

Визначено потребу у адаптації до сучасних викликів, таких як врахування культурних, технологічних і глобальних тенденцій, що сприяє ефективному формуванню самореалізації майбутніх викладачів у вищій школі.

Представлено аналіз підходів щодо розв'язання проблеми формування самореалізації майбутніх викладачів вищої школи, який вимагає уваги до різноманітних аспектів, таких як освітня

підготовка, розвиток м'яких навичок, самоосвіта та підтримка від співробітників і менторів.

Зазначено необхідність у постійній саморефлексії та саморозвитку, а саме важливості надавати можливості для саморефлексії та постійного самовдосконалення викладачам, щоб вони могли розвиватися як професіонали та особистості.

Перспективами подальших розвідок є запропонована співпраця та обмін досвідом між викладачами сприятиме створенню сприятливого середовища для розвитку самореалізації майбутніх викладачів вищої школи та підвищенню якості освіти та розвитку суспільства в цілому.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Артемова О. І. Професійна самореалізація особистості в сучасних умовах. *Освіта регіону*. 2010. № 1. С. 97-101.
2. Гузій Н. В. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 427 с.
3. Кондрашова Л. В. Концепція «Взаємодії моральних і психологічних якостей у змісті педагогічного професіоналізму». Професійне становлення майбутнього вчителя: монографічний огляд. Кривий Ріг, 2006. 327 с.
4. Лебедик І. В. Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до професійної самореалізації у процесі вивчення фахових дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Кіровоград, 2007. 18 с.
5. Маслоу А. Мотивація і особистість (3-тє видання, переклад). СПб: Євразія, 1999. 478 с.
6. Поселецька К. А. Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійної самореалізації: дис. ... канд. пед. наук. Вінниця, 2016. 339 с.
7. Радул В. В. Соціально-професійні проблеми сучасної педагогічної науки: монографія. Харків: Мачулін, 2019. 332 с.
8. Філоненко О. В. Формування готовності майбутніх викладачів закладу вищої освіти до професійної самореалізації. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 2 (65). С. 314-318.
9. Яковичина Т. В. Організаційно-педагогічні умови формування здатності до діалогу в суб'єкт-суб'єктній взаємодії. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. 2015. Вип. 1. С. 189-197.
10. Ternavska T. Individual educational trajectory of development of communicative competence of modern pedagogical/scientific-pedagogical worker in the conditions of military reality. Higher education reforms in Ukraine: challenges, status, and prospects: collective monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. pp. 320-346.

REFERENCES

1. Artemova, O. I. (2010). Profesijna samorealizatsiya osobystosti v suchasnykh umovakh. [Professional self-realization of the individual in modern conditions]. *Osvita rehionu*. № 1. S. 97-101. [in Ukrainian]
2. Huziy, N. V. (2015). Pedahohichna tvorchtiv', maysternist', profesionalizm u systemi pidhotovky pedahohichnykh kadriv: zdobutky, poshuky, perspektyvy [Pedagogical creativity, mastery, professionalism in the system of training educational personnel: achievements, searches, prospects]: monohr. Kyiv: Viddilennya NPU imeni M.P. Drahomanova. 427 s. [in Ukrainian]

3. Kondrashova, L. V. (2006). Kontseptsiya «Vzayemodiya moral'no-psykholohichnykh yakostey u zmistі pedahohichnoho profesionalizmu». Profesijne stanovlennya maybutn'oho vchytelya [Concept "Interaction of moral and psychological qualities in the content of pedagogical professionalism". Professional formation of the future teacher]: monohrafichnyy ohlyad. Kryvyi Rih. 327 s. [in Ukrainian]

4. Lebedyk, I. V. (2007). Pidhotovka maybutnikh uchyteliv inozemnykh mov do profesijnoyi samorealizatsiyi u protsesi vyvchennya fakhovykh dystsyplin [Preparation of future teachers of foreign languages for professional self-realization in the process of studying professional disciplines]: avto-ref. dysertatsiyi ... kandydata ped. nauky Kirovohrad. 18 s. [in Ukrainian]

5. Maslou, A. (1999). Motyvatsiya ta osobystiv' [Motivation and personality] (3 tye vydannya, pereklad). SPb.: Yevraziya, 478 s. [in Ukrainian]

6. Poselets'ka, K. A. (2016). Pidhotovka maybutnikh uchyteliv filohohichnykh spetsial'nostey do profesijnoyi samorealizatsiyi [Preparation of future teachers of philological specialties for professional self-realization]: dys. ... kandydat ped. nauky Vinnytsya. 339 s. [in Ukrainian]

7. Radul, V. V. (2019). Sotsial'no-profesijnі problemy suchasnoyi pedahohichnoyi nauky [Socio-professional problems of modern pedagogical science]: monohr. Kharkiv: Machulin. 332 s. [in Ukrainian]

8. Filonenko, O. V. (2019). Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv vyshchoho navchal'noho zakladu do profesijnoyi samorealizatsiyi [Formation of the readiness of future teachers of a higher education institution for professional self-realization]. *Naukovyy visnyk Mykolayivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. O. Sukhomlyns'koho. Seriya: Pedahohichni nauky*. № 2 (65). S. 314-318. [in Ukrainian]

9. Yakovyshyn, T. V. (2015). Orhanizatsiyno-pedahohichni umovy formuvannya vmynnya vesty dialoh u sub'yekt-sub'yektniy vzayemodiyi [Organizational and pedagogical conditions for the formation of the ability to dialogue in subject-subject interaction]. *Psykhologo-pedahohichni osnovy humanizatsiyi navchal'no-vykhovnoho protsesu v shkoli ta VNZ*. Vypusk 1. S. 189-197. [in Ukrainian]

10. Ternavs'ka, T. (2023). Indyvidual'na osvitnya trayektoriya rozvytku komunikativnoyi kompetentnosti suchasnoho pedahohichnoho/naukovo-pedahohichnoho pratsivnyka v umovakh voyennoyi diysnosti. Reformuvannya vyshcheyi osvity v Ukraini: vyklyky, stan ta perspektyvy [Individual educational trajectory of development of communicative competence of modern pedagogical/scientific-pedagogical worker in the conditions of military reality. Higher education reforms in Ukraine: challenges, status, and prospects]: kolektyvna monohrafiya. Ryha, Latvija: Baltija Publishing. P. 320-346. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУЗІЮТИЧЕВ Сергій Геннадійович – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: самореалізація майбутніх викладачів вищої школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUZIUTICHEV Serhii Gennadiyovych – holder of the third (educational and scientific) level of higher education, doctor of philosophy Flight Academy of the National Aviation University.

Scientific interests: self-realization of future teachers of higher education.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.